

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theophili Bernardini E Societate Iesv De Religiosæ Perseverantiae Præsidiis Libri XI. ...

Bernardin, Théophile

Antverpiae, 1622

19. Tria in sperando præcauenda.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47032](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47032)

nes, secundum multitudinem earum, consolationes eius letificabunt animam tuam: dummodo ad alium non conuertaris, dummodo clames ad eum, dummodo speres in eum; nec humile aliquid, vel terrenum, sed altissimum ponas refugium tuum. Quis sperauit in eo, & confusus est? Ita Sanctus: quibus verbis res, in quos facile impingimus, notat errores, qui inde contingunt, quod aliam in Deum sperandi rationem quaerimus quam ipsum Deum, cum tamen non aliunde sint nobis expectanda bona, quam quia ipse bonus est. & quia in se sperantes, ideo tantum quod in ipsum sperent, bonis cumulat; nec enim potest vlla certior auerendorum malorum, bonorum impetrandorum ratio fingi, quam quod diuinam bonitatem dedecet, si in se sperantes vel malis sinat opprimi, vel bene optata non faciat consequi.

C A P V T XIX.

Si vspiam lapsi sumus, non ideo sperandum minus: cum duobus alijs monitis.

FAllimur si ob aliquos nostros lapsus, vel quia saepe conati, nihil promouimus, si, inquam, animis fracti, spem etiam elanguescere sinimus, industriam non intendimus, conatum remittimus, pigroque naturae torporinos deorsum rapiendos tradimus. Quam crebro, quam facile in hunc lapidem impingimus? Est quispiam natura sic affectus, vt subito, minimaque de causa, totus in flammam irarum eat; hanc asperitatem, multa lenitatis ac mansuetudinis exercitatione mitificare conatur; saepius conatus, parum promouet, antiquum obtinet, quinetiam, animaduersione suadente, profusior ad iram videtur; ergo remittit animos, de victoria desperat, remissaque inutilis pugnae contentione, naturae impulsu ferrise, non resistentem sinit. Est qui cogitationum, quaquauerisus celerime auolantium, nimiae euagationi frenos cupit iniectos, sed rei supra modum volaticae cohibendae, postquam satis apta vincula reperire non potest, debilitata spes concidit, alia respicit, in quibus vilius laboraturam putet industriam. At vnde in his & id genus alijs, spes nostra concutitur, nisi quod ab euentu & non a solo Deo apta pendet? Si enim Deo solo niteremur, certum nobis esset, nec vlllo lapsu deterreretur, nec certa tempora praefinire; cum & per lapsus erigere, & occultas in ipsis etiam lapsibus vires instillare, & temporum articulos consilio suo aptos eligere possit; nostrumque sit, quod nostri quidem est muneri praestare, pugnando certandoque perseverare, omnem autem rerum euentum, sanctissimae eius voluntati, ac decretis relinquere.

Sed molesta erroris, nostra culpa admissi, nos vrget exprobratio, mordet vellicans consciencia, putamus temere ad sperandam opem assurgi, qua nos vel praebue-

Iob 13.

buerimus, vel præbeamus indignos; imò etiam, iustas easque perpetuas iras à Deo commeritos probè scientes, ab eo non nisi mala multa nobis imminere auguramur: si tentatio irruit, si valetudo læditur, si rerum aut negotiorum quidpiam malè geritur, conturbati clamamus; *Cur faciem tuam abscondis, & arbitraris me inimicum tuum? Contra folium quod vento rapitur, ostendis potentiam tuam, & stipulam siccam persequeris? Scribis contra me amaritudines, & consumere me vis peccata adolescentia mee?* Neque interim obseruamus, hæc omnia ex eo esse, quòd nos ipsos, nostramque operam aut virtutem, anxie circumspectamus; cur enim ob nostra peccata, nostram indignitatem, desperamus, nisi quia ob virtutem nostram, nostramque dignitatem sperandum credimus? atqui omnis erat nostri cogitatio deponenda, ideoque sperandum quia bonus, quia liberalis & beneficus est Deus; vel saltem, si ab insitæ indignitatis recordatione mens nequit auelli, inde nihil spei detrahi, adijci potiùs conuenit, quo maior indigentia, eo fuerit opitulantis beneficentia illustrior; quo maior indignitas, eo laudabilior miserentis benignitas: quare cum bona sint à Deo speranda, quia bonus est, quia sperari à se vult, quia suæ bonitatis ubique vult argumenta exstare testatissima, quidni quo indignior sum, eo sperabo magis, quia & tanto indigentior sum, & misericordia mihi exhibita, diuinæ largitatis atque clementiæ profusionem longè magnificentissimam edocebit?

At ego ipse, indispensato conatu, studijs, vigilijs, ieiunijs, cilicijs, & id genus corporis afflictationibus nimijs, ita corporis animique vires attriui, vt ad virtutis exercitationes, scientiæque mihi perutilis comparationem, effectus langueam; quid hinc sperem, dum perpetuas imprudentiæ pœnas luo, & commilitonum amulando volatui, vix testudineos inferre gressus valeo? ò ratiocinationes hominum, nimium semper, suis sensibus, suis viribus adfixas, nec satis vquam, ad capienda diuina purè assurgentes! ah quoties, ita loquentes, ignauosque mœrore depressos, & audiri, & vidi, nec tamen tacentes erigere potui! Tu enim solus es Domine, qui suscitatis à terra inopem, & mœrentes erigis sospitate. erigis autem, si ad se non respexerint, sed ad te qui in excelsis habitas, & humilia respicis, tota mente suspexerint. Tunc enim eos doces, nec labore, nec consilio, nec scientia, nec industria, nec vlla hominum virtute nos perfici, sed tua vnus gratia, & viuifica vi intus infusa: quæ quidem se conatibus nostris, cum voluerit adiungit, at nec illis opus habet, & plenior se alueo infundit, quoties à nobis descendentibus, à sola tua largitate pendemus.

At quoniam conatus quoque nostros exigit, gnauique & industrijs, non autem otiosis ac stertentibus præmia posuit Deus, is verò qui solertiæ & ingenij vires in partem aliquam confert, agrè admodum illi ipsi quam ad desideria consequenda contendit, industriæ diffidit, (hæc enim est quam potiundæ spei administram facit) propterea, propemodum beatos, certè non infelices eos prædico, qui in id imbecillitatis inciderunt, vt, cum nullos præ infirmitate corporis

ad

ad virtutem comparandam, laboresque tolerandos, imperus afferre possunt, suis viribus ac operibus planè despondere, & ad vnam benigni Dei liberalitatem respectare cogantur. Tunc etenim si ardentia desideria non desint, quæ ut non desint, quàm facile est, quando nulla rerum arduitate reprimuntur: si imbecillitatem & patientiam suam, quasi omnium laborum conatumque vicariam, liberali & clementissimo Deo offerant, id verò perlibenter & benignissimè suscipit, humiliumque & ad se confugientium preces exaudit, animi perfectionem, virtutes plurimas præ celsasque largitur. Ergo quod labori, scientiæ, orationi proluxæ, afflictationi tui corporis, ô quicumque vnde cumque debiliore euasisti, videtur deesse, id humilitate, patientia, tuæque ad diuinam (vt nunc tecum agitur) voluntatis conformatione compensa, omninoque tibi nihil deesse crede. ô quàm multi ad summum sanctimoniam culmen ex infirmitate venere, qui valentis corporis acti stimulis, in extremam perniciem præcipites ferebantur! quàm multi, nulla scientiæ claritudine fulgentes, doctissimos tamen viros omni virtutum instructu, & quod caput est, apud Deum gratia præcelluerunt. Annon legisti, indignantem sibi quendam; *Indocti calumrapiunt, & nos cum nostris scientijs ecce vbi volutamur!* Et alter, post recitata Sanctuli (id nomen viro erat) literas nescientis mira facta, *Comparemus, inquit, si placet, cum hac nostra indocta scientia, illius doctam ignorantiam. Vbi hac nostra iacet, ibi illius disciplina eminet. Nos, de virtutibus, vacui loquimur, & quasi inter fructifera arbuta positi, odoramur poma, nec manducamus: ille, virtutum fructus carpere nouerat, quamuis hos in verbis odorari nesciebat.* Certè, valeamus, langueamus, docti indoctivè, eloquentes infantæque, rebus gerendis apti simus ineptivè, si Deo fidimus, perficiet quæ benè voluerimus: nulla igitur nostra imbecillitate frangamur, nullo humanæ lapsionis casu, de concepta spe decidamus.

Alter est error, in speciem quidem contrarius, at re vera ex eadem origine prognatus, ideoque breuius à nobis perstringendus: cum scilicet, rerum successu efferimur, iamque credimus pari facilitate quidquid obuium fuerit, esse subruendum. Sanè, *cum consummauerit homo, tunc incipiet*, cor tuum tui fiducia tumet, tibi præteritarum rerum felicem exitum tribuis; mox tua tibi in faciem exprobrabitur infirmitas, ex aduersum fluent omnia, implicabuntur, & ad quem confugas, aut quod te vertas non erit. Annon id Nabuchodonosori contigit, qui sua sibi tribuens, iamque supra hominem se quiddam excelsius putans, intra homines ad belluas amandatus est? Quid Amasias rex Iuda, Idumæorum rege victo superbiens, quàm ignominiosè victus, & captus est, ab eo, quem in sui perniciem importunè suscitatar, Israëlitarum rege? Quod genus hominum apud quodam loco S. Gregorius, victori comparat, qui auiditate prædæ, incautiùs in feminecem hostem irruens, nudum vulnere latus præbet, furtimque à iacente perfossus, in ipsa victoria vincitur, dumque nimium præfidit superalle, superatur: ita prorsus est, qui (vt ex vno cetera discamus) iræ impetum, iam sapius re-

D. August.
in Confess.
D. Greg. l. 5.
dial. c. 37.

4. Reg. 14.

petita mansuetudine frænari, si se ipse circumspicit, sibi de virtute blanditur, iam se aliquem & laude dignum putat, ad hunc laudis fructum, quasi prædam, præmaturè (nec enim id hæc in vita tutum est) decerpendum prouolat, interimque vanæ sui ipsius existimationi, superbiam, & in Deum ingratitude, feriendum se, ac mox etiam despoliandum obijcit.

Tertius est error, (tot enim prædixeram cauendos) cum ad homines, ingenium, consilia, industriam anxie respectamus, toti que inde pendemus: qui profecto error, est per frequens, licet ore tenus, res nostras & consilia Deo nostro commendare simulemus. Ita sumus natura comparati; à nobis ipsis, ab hominibus, & ab humanis subsidijs, ac vniuersè abs ijs quæ in sensum cadunt, ægredimur modum recedimus; tum verò ægerimè, cum ab ijs ad ea relegamur, quæ & sensibus sunt longius remota, nec vlla penitus euidente testificatione constant. Accedit perpetuus, & à teneris vnguiculis vsurpatus vsus, ceterorum, eorumque laudatissimorum exemplum, doctrinæ institutio, ipsa etiam prudentiæ solertiæque laus: quæ omnia id vnum summa consensione docere creduntur, ut si prouidè prudenterque viuere velimus, consilio, ingenio, industria, aduocato etiam hominum fauore, quò volumus tendamus; id demum bene cedere, cui secunda hæc omnia adspirent. Atqui hæc est summa & præsentissima spes in Deum perniciosa, nisi necessaria moderatione utamur, ita conatus, auxilia, fauorem, industriam adhibentes, ut nequaquam spem in illis, sed in Deo tantum reponamus; quod fiet, si ista quidem, quia sic decet, quia sic muneris nostri ratio exigit, vsurpamus. at persuasum omnino nobis est, nec eum qui plantat esse aliquid, nec eum qui rigat, quamquam & plantandum & rigandum est, sed eum qui solus internas & latentes incremento vires præbet Deus; nam & in vanum laboratur, & frustra vigilatur, nec tamen propterea à vigilando, nec à laborando cessatur, nisi Dominus ædificauerit domum, nisi custodierit ciuitatem. Igitur, quod nostrum est, conferendum est; at sedula obseruatione cauendum, ut id quod contulimus, nihil nobis fiducia, timorem potius incutiat, ne scilicet plus æquo nobis credentes, vel hominibus, in certis que consilijs præfisi, Deo non adnitente, in cassum laboremus: at, ubi quod nostrum est præstiterimus, nos & consilia nostra spernamus, non putemus aptius aut subtilius quippiam à nobis excogitatum, sed à nobis ad Deum ita sincerè transferamur, ac si penitus omnium consiliorum & auxiliorum essemus egentissimi. Tua Domine, solius prouidentia non exerrat, dixisti & facta sunt, nec est qui tuæ resistere possit voluntati, & per quæcumque volueris, stabiles quod decernis: ecce Domine si ista consilia sum secutus, si eiusmodi auxilia imploraui, absit à seruo tuo Domine, ut tuis consilijs, tuis auxilijs ista prærogata velim: imò veriùs, cum à te omne bonum esse sciam, & bona, illa quoque viderentur, cur non à te quoque id consilij, id auxiliij mihi suffici crederem? cur non quasi tuis & propter te vterer? cur non, si illa contemsissem, donorum neglectorum reus esse timuissem? Tua igitur hæc sunt consilia,

filia, tua auxilia, tu illis, Domine, quantum placuerit virium adspira: tuum erit, quidquid inde erit, & quod per illa fiet, te benignè adspirante fiet; sin autem & consilia & auxilia ista, tuæ diuinæ maiestati minus probantur, Sit nomen tuum benedictum, fiat voluntas tua: consiliorum tuorum est inscrutabilis abyssus, est potestas inexhausta, & aliunde certius id statues, aprius perficies, neque patieris, vt seruo tuo fiducia tua fuisse vnquam detrimetosa videatur. *Quis sapiens, Psal. 106. & custodiet hac, & intelliget misericordias Domini?*

CAPVT XX.

Spem excitari à diuina prouidentia.

Primam spei excitandæ rationem, vetera beneficia diximus, alteram item ipsammet Dei bonitatem qua in se sperari vult: addamus & tertiam ab eius in res omnes, potissimè tamen homines, prouidentia ductam. Est autem hæc ratio, ab ipsomet Deo ac Domino nostro Iesu Christo tam dilucidè vehementerque commendata, vt nihil melius possimus quàm crebrò attenteque eius verba meditari: suadens enim, vt curis omnibus politis, ad Dei vnus gloriã quærendam, nos totos, vt par est, transferamus, ita suis loquitur; *Non potestis Deo seruire & Mammonæ. Ideo dico vobis ne solliciti sitis anima vestre quid manducetis, neque corpori vestro quid induamini. Nonne anima plus est quàm esca, & corpus plus quàm vestimentum: Respicite volatilia celi, quoniam neque serunt, neque metunt, neque congregant in horrea; & pater vester celestis pascit illa. Nonne vos magis pluris estis illis? Quis autem vestrum cogitans potest adijcere ad staturam suam cubitum vnum? Et de vestimento quid solliciti estis: Considerate lilia agri, quomodo crescunt: non laborant, neque nent. Dico autem vobis, quoniam nec Salomon in omni gloria sua cooperatus est sicut vnum ex istis. Si autem fœnum agri quod hodie est, & cras in elibanum mittitur, Deus sic vestit: quanto magis vos modica fidei? Nolite ergo solliciti esse dicentes: Quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quo operiemur? hæc enim omnia Gentes inquirunt. Scit enim Pater vester, quia his omnibus indigeris. Quarite ergo primùm regnum Dei, & iustitiam eius, & hæc omnia adijcientur vobis. Nolite ergo solliciti esse in crastinum. Crastinus enim dies sollicitus erit sibi ipsi: sufficit diei malitia sua. Ita Dominus, qui & paulò p̄dit, Si vos cum sitis mali, nos itis bona data, dare filijs vestris; quanto magis Pater vester, qui in calis est, dabit bona petentibus se? & vt notis quæ ista bona, explanauit S. Lucas dicens, Dabit spiritum bonum petentibus se? Licet enim in superiore sententia, de rebus ad hanc vitam necessarijs ageret Dominus, omnemque victus & vestitus curam in vnum Deum transferendam doceret: ipsa tamen argumentorum vis, & prouidentia ratio longiùs progreditur. Si enim, quia pluris quàm fœnum, quàm aues sumus, propterea magis prouidebit Deus; annon etiam, pari ratione dicam, Nonne animus plus*